

Vážení čtenáři Zpravodaje,

kromě dalšího, přinášíme informaci o nových obchodních dohodách Evropské unie s africkými zeměmi, obecně však bude náš úvodník o skutečném naslouchání.

Ekonomická spolupráce s Afrikou? To nás nezajímá, říkají některé firmy, schopné vyvážet svou produkci či služby do celého světa. Zdály je však za jejich slovy také slyšet houkání vlaku, který ujíždí s mnoha obchodními příležitostmi a neodvratně mizí v dále.

Kde máme důkazy? Částečně v současné ekonomické migraci, ale paradoxně také v posledním vývoji ekonomických ukazatelů některých afrických zemí.

Ano, o těch není slyšet ve zprávách. Jejich konkurenceschopnost roste tiše, stejně jako jejich potenciál obchodovat s celým světem. Mnohé z těchto zemí obchodují mezi sebou v rámci regionálních uskupení. Bohatší země tak de facto pomáhají na ekonomické úrovni svým méně šťastným sousedům, jsou si bližší kulturou a podnikatelským prostředím.

Proniknout na ménící se trhy Afriky, ovlivněné navíc vývojem kolem arabské krize, bude čím dále obtížnější. Proto by měly nově podepsané smlouvy o ekonomickém partnerství EU s výchoafrickými a jihoafrickými zeměmi zajímat každého, kdo má na prodej technologická řešení pro zpracování, uchovávání a balení potravin, kdo je schopen pomoci s postupnou automatizací farmářských činností atd. Také industrializace je zde na postupu.

Země s nerostným bohatstvím či zemědělskou produkcí už směřují k vlastnímu zpracování surovin, přestávají vyvážet surovinu jako takovou.

Další důkazy o tomto trendu byly slyšet na letošních Evropských rozvojových dnech – www.eudevdays.eu, pořádaných v Bruselu Evropskou komisí. Nechceme rozvojový diktát, volal zde v diskusi o propojování soukromého sektoru a rozvojové agendy mládenec z programu Young Leaders¹ a sklídlí potlesk svých vrstevníků. Kromě obvyklých deklamací o nutnosti změn ve financování pomoci však bylo slyšet mnoho konkrétních návrhů dalšího postupu. Veřejné prostředky, jako dotace projektů technické pomoci, budou postupně omezeny. Nově budou směřovat tam, kde není možné vyvolat udržitelnost vývoje komerčními způsoby, tedy například do zdravotní osvěty a vzdělávání všeho druhu. Do ostatních projektů by měly proudit prostředky z kapitálových zdrojů. Jejich vlastníci lépe zajistí kontrolu finančních toků a ohlídají výsledky. Nové příležitosti pro podnikatele se budou stále více objevovat v oblasti partnerství na obou stranách rozvojové linie.

Současně však bude potřeba vládám rozvojových zemí vysvětlit, že dobré vládnutí není deklarace na křídovém papíře, ale každodenní práce a naslouchání všem činitelům v rámci občanské společnosti, včetně podnikatelské sféry. Znamená to umožnit řádnou kontrolu hospodaření a její výsledky musí být veřejnosti informačně dostupné. Pak přijde i ochota všech občanů platit státu daně.

Rozvojové země volají po dalších prostředcích pro své rozvojové záměry a poukazují na své reformy. Nic nelze zvládnout ze dne na den, ale zdá se, že pomalu, ale jistě dojdou obě strany, jak dárce, tak rozvojové země, k jednotnému názoru, jak společně vytvořit skutečný a propojený systém rozvojových aktivit. Dosavadní způsob pomoci měl jeden velký problém a tím bylo nedostatečné naslouchání na obou stranách.

Platforma podnikatelů pro ZRS sleduje tyto nové trendy, hledá vhodné způsoby zapojení českých firem do rozvojových projektů po celém světě a dokáže poradit se strategiemi. Přijďte, naslouchat umíme.

Věra Vencílková

¹ <https://www.csis.org/programs/pacific-forum-csis/programs/young-leaders-program>

ČRA: podpořeno 145 projektů ve 12 zemích na 3 kontinentech

Rozvojová spolupráce je nástrojem, jak se výzvám postavit a udělat svět lepším místem. Všechny státy světa se v září 2015 přihlásily k Cílům udržitelného rozvoje. Zavázaly se zajistit důstojný život pro každého člověka na Zemi, a to prostřednictvím zelené ekonomiky, která uchová planetu i pro příští generace.

O tom, jak k těmto vznešeným cílům přispívá Česká rozvojová agentura, vypovídá její VÝROČNÍ ZPRÁVA 2015, ze které jsme vybrali: „Česká rozvojová agentura neustále reaguje na ménící se podmínky a potřeby našich partnerů. V roce 2015 jsme zahájili dva nové programy. Začali jsme vysílat české experty, kteří v Srbsku, Moldavsku a Gruzii pomáhají s budováním institucí a přibližováním legislativy evropským standardům. V rámci programu partnerství pro soukromý sektor, který jsme převzali od Ministerstva zahraničních věcí, jsme vloni podpořili 17 podnikatelských projektů z rozvojovým dopadem. Jsem rád, že počet zájemců o naše programy neustále roste a více než polovina projektů přišla od nových realizátorů. Patří sem firmy, které našly příležitost ve zpracování kávy v Etiopii či v distribuci bioproduktů z Moldavska a řada dalších,“ říká v úvodu výroční zprávy Michal Kaplan, ředitel ČRA

Rok 2015 byl také Evropským rokem pro rozvoj. Česká rozvojová agentura se tak ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí zapojila do celoevropské kampaně na zvyšování povědomí o rozvojové spolupráci.

Česká republika je jedním z mnoha dárců, kteří se podílí na ZRS ve světě. Od roku 2013 je ČR plnoprávným členem výboru OECD DAC, kde se i zástupci ČRA účastní během roku několika odborných seminářů. ČRA je členem sítě evropských dárcovských agentur Practitioners' Network for European Development Cooperation. Členy platformy představuje dvanáct rozvojových agentur členských států EU a Evropské komise. ČRA je také pozorovatelem v síti evropských agentur EUNIDA. V roce 2015 bylo z prostředků ČRA podpořeno celkem 145 pro-

jektů ve 12 zemích na třech kontinentech. Celkové čerpání rozpočtu ČRA v roce 2015 činilo 435 758 610 Kč. Projekty ZRS ČR v gesci ČRA v roce 2015 přinesly mj. tyto výsledky:

- revitalizovaly v Etiopii 130 hektarů území, které může být znovu využito pro zemědělství
- zahájily první rok provozu krizového Centra pro migranty v Moldavsku, jež vrací lidi zpět do společenského i ekonomického života
- propojily v Moldavsku 22 partnerských firem s českými podnikateli, předaly know-how v oblasti ekologického zemědělství a podporovaly místní farmáře v získání certifikované bio produkce
- podpořily učňovské centrum v Zambii, díky němuž mohlo 30 mladých studentů z nejchudšího regionu nastartovat vlastní podnikání
- vyškolily v Gruzii téměř 60 lékařů za účelem zkvalitňování diagnostiky, prevence a léčby onkologických onemocnění
- spustily vzdělávací program, který umožní 275 mladým talentům v Palestině získat profesní kvalifikaci a větší soběstačnost
- zvýšily kvalitu klíčového zdroje pitné vody pro kosovské hlavní město Priština a okolní obce
- zapojily 600 členů terénních škol v Afghánistánu do rozvoje svého regionu
- vytvořily elektronickou databázi ekologických zátěží, díky které budou moci experti v Mongolsku lépe odstraňovat ekologické škody
- asistovaly Metrologickému institutu Bosny a Hercegoviny při získání mezinárodního uznání technické způsobilosti vybraných laboratoří
- předávaly na Ukrajině praktické české zkušenosti se vzdělávacími reformami
- umožnily v Srbsku lépe zpracovávat sýry v oblasti Pešter, tradiční zdroj obživy místních obyvatel, a zpřístupnit jejich výrobu evropským trhům
- připravily s téměř 50 vesnicemi v Kambodži územní plány a mapy nebezpečí pro zvládání přírodních katastrof ■

Nové příležitosti v obchodu Evropy s Afrikou

Nejdůležitějším partnerským rámcem mezi EU a skupinou zemí je Dohoda z Cotonou. Týká se sedmdesáti devíti zemí Afriky, Karibiku a Tichomoří - AKT (48 afrických zemí, 16 karibských a 15 tichomoříských). Dohoda stojí na třech základních pilířích: politickém dialogu, ekonomicko-obchodní spolupráci a rozvojové spolupráci.

Evropská unie je největším obchodním partnerem a investorem pro většinu zemí AKT. Centrem zájmu není pouze diversifikace vzájemného obchodu mezi oběma bloky, ale prosazování obchodní spolupráce mezi samotnými zeměmi AKT. Správné uchopení obou těchto priorit bude znamenat jak zlepšení života v těchto rozvojových zemích, tak se též stane dlouhodobou příležitostí pro podnikatelské aktivity v daných regionech.

Nástrojem pro potřebné podmínky těchto obchodních vztahů jsou tzv. "Economic Partnership Agreements" (EPA), smluvně podchytená strategická ekonomická partnerství.

Jejich základem je vzájemné usnadnění přístupu na trh, projekty na podporu klíčových sektorů jakými jsou infrastruktura, energetika či vodní hospodářství a v neposlední řadě také pomoc při budování potřebných kapacit a institucí. Nyní má platnou EPA pouze uskupení CARIFORUM. Vedle Kamerunu, Pobřeží slonoviny, Papuy Nové Guineje a Fidži podepsaly prozatímni dohodu o hospodářském partnerství ještě čtyři země ve východní a jižní Africe (Madagaskar, Mauritius, Seychely a Zimbabwe).

Industrializace Afriky spojená se zaváděním nových technologií a ekonomickou diversifikací zasluhuje podle České republiky zvláštní pozornost. Afrika je kontinent, kde se očekává dvojnásobný nárůst počtu obyvatel do roku 2050, což dále zvyšuje její potenciál a atraktivitu pro rozvoj obchodně-investiční spolupráce s ČR. Proto považujeme za významný letošní podpis dalších dohod EU, tentokrát s Jihoafrickým rozvojovým společenstvím (SADC) a Východoafrickým společenstvím (EAC).

Aid for Trade v rámci ZRS ČR

Aid for Trade je program, který napomáhá budování obchodních kapacit v partnerských rozvojových zemích, jejich zapojování do regionální i širší mezinárodní obchodní výměny a hospodářské spolupráce, hodnotových řetězců a svými výsledky podporuje tyto země v jejich úsilí o udržitelný hospodářský rozvoj a vymýcení chudoby. Přispívá tak k ekonomickému rozvoji v těchto státech, uspokojování základních potřeb místních obyvatel a ke zvýšení celkové stability a bezpečnosti těchto států i celých regionů, zamezení nelegální migrace, dodržování lidských práv, posilování právního státu atd.

V podmínkách ČR pak má za cíl být jedním ze startujících prvků pro nové komerční aktivity českých podnikatelských subjektů a prostřednictvím jednotlivých projektů napomáhat posilovat jejich pozici ve vybraných teritoriích. Mimo to v souladu se svojí podstatou a náplní pomáhá hledat, a to rovněž ve spolupráci s dalšími účastníky české zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS), nové cesty pomoci a řešení, jakož i možné průniky a synergie s dalšími modalitami ZRS ČR v zájmu co nejvyšší efektivity vynaložených prostředků.

Oficiálně byla iniciativa Aid for Trade vyhlášena na 6. konferenci ministrů členů WTO v Hongkongu v prosinci 2005. WTO plní v součinnosti s OECD funkce koordinátora, centra evaluace

a monitoringu a dalšího rozvoje této iniciativy. Myšlenku a projekty Aid for Trade lze rozdělit do šesti hlavních kategorií: Obchodní politika a regulace, Rozvoj obchodu, Infrastruktura související s obchodem, Budování produktivních kapacit, Asistence související se strukturálními změnami v obchodu a Další projekty týkající se obchodu.

Charakter projektů v rámci Aid for Trade v ČR (od roku 2008) se do určité míry různí podle jednotlivých regionů a je závislý na stupni rozvoje dané oblasti. V mimoevropských prioritních zemích české ZRS je registrována poptávka po zkušenostech zejména ze sféry prvovýroby (zemědělsko-potravinářský sektor, dělnické profese, ale i vodohospodářství vč. řádného využívání vodních zdrojů atd.). V evropských státech je patrný spíše zájem o zdokonalování užívaných postupů a metod. S perspektivou některých z těchto zemí stát se budoucími členy EU pak sílí zájem především o přebírání evropských standardů a norem, přijímání legislativy kompatibilní s právními normami v EU, zavádění ekologicky šetrných výrobních a metod práce.

V prioritních zemích se v rámci české ZRS realizovala řada úspěšných projektů, v jejichž rámci se podařilo např. pomoci při řešení otázek nakládání s odpadem a v návaznosti na projekt byla přijata příslušná legislativa, řada projektů byla za-

měřena na rozvoj malého a středního podnikání, byla předána know-how a studie pro rozvoj energetiky, oživení těžebních aktivit, budování průmyslových zón, rozvoj dřevozpracovatelského průmyslu, zemědělství a potravinářství, silniční a letecké dopravy atd. Z těchto všech i z dalších zkušeností český Aid for Trade vychází a nadále vycházet bude.

Projektové náměty jsou získávány z řady různých zdrojů. V první řadě jsou respektována zadání a plány, které mají partnerské státy zahrnuté např. v národních strategiích jejich rozvoje, nebo v obdobných zásadních dokumentech. A také od dalších účastníků ZRS ČR, zejména od České rozvojové agentury (ČRA), ze závěrů dohodnutých v rámci jednání smíšených obchodních komisí atp. Nedílnou součástí agendy Aid for Trade je monitoring a závěrečné hodnocení. Tyto činnosti jsou zpětnou vazbou a zdrojem informací z hlediska přínosů a dopadů v partnerských státech a v souvislosti s tím zejména cenných zkušeností a poučení při přípravě nových projektů do budoucna. Z tohoto důvodu je prvek kontroly efektivity a monitoringu nadále důsledně uplatňován. Platforma podnikatelů pro ZRS program Aid for Trade podporuje informačně a spolupracuje s MPO na jeho průběžném zlepšování pomocí zpětné vazby. ■

Projekt „Zvýšení kapacit národní infrastruktury kvality a služeb posuzování shody v Srbské republice“

Je už pomalu zvykem, že spolupráce mezi Českou republikou a Srbskem je hodnocena kladně. A výsledky této dobré úrovně spolupráce uznala i Evropská komise, když za realizátory projektu k naplnění určitých přístupových podmínek pro vstup Srbska do EU vybrala čistě české konsorcium. Tvoří je Český metrologický institut, Úřad pro nor-

malizaci, metrologii a státní zkušebnictví a Český institut pro akreditaci.

Twiningový projekt pod značkou SR 13 IB EC 01 je dodavatelsky teprve druhou větší akcí vedenou českými úřady a institucemi. První zajišťovalo Ministerstvo životního prostředí ČR a byla zaměřena na kvalitu srbského ovzduší.

Za dlouhými a obtížně srozumitelnými názvy projektů se přitom často skrývá něco, co je v praktickém životě pochopitelné a běžné. Jako zde. Papirovaní zbytečně ubírající čas a peníze podnikatelům. Neoprávněné kontroly ve vztahu k evropským standardům, pokuty a požadavky na duplicitní anebo dodatečná ověření dovezených výrobků, to vše, nemá-li k tomu nějaký vážný důvod, musí nyní Srbská republika odbourat, chce-li pokročit ve svých přístupových rozhovorech s EU.

Více informací k projektu, který zahrnuje jak potraviny, tak průmyslové výrobky, lze najít na stránkách Ministerstva hospodářství Srbska, které ho spolufinancuje desetiprocentním podílem. Celková hodnota projektu je 1 mil. eur. Jak zde, tak i v řadě dalších případů je hlavním cílem zlepšit postavení firem v Srbské republice, posílit svobodné podnikání a především i obchodní vztahy s EU.

Je potěšující, že o české instituce je v oblasti twinningu zájem. V současnosti běží v Srbsku také další projekt zaměřený na sdílení a předávání know-how. Realizátorem je Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (výrobky na ochranu rostlin) a připravují se i další projekty, jak z IPA II, tak i z dalších nástrojů v nové finanční perspektivě EU (2014-2020). ■

Cílem Platformy podnikatelů pro ZRS je:

- zvyšovat úspěšnou účast českých firem v projektech rozvojové pomoci a spolupráce
- podporovat dlouhodobé investice v rozvojových zemích s výhodnou pozicí pro české dodavatele technologií a služeb
- prosadit partnerství veřejného a soukromého sektoru v programech zahraniční rozvojové spolupráce
- Platforma hledá aktivní firmy se zájmem o účast v rozvojových projektech i práci v expertních týmech Platformy a pracovních skupinách Rady pro ZRS ČR
- PPZRS je prostorem pro sdílení informací, nápadů, zkušeností a kontaktů.

Informace o podmínkách členství:

www.ppzrs.org

Kontakt

Platforma podnikatelů pro zahraniční rozvojovou spolupráci

Sekretariát PPZRS
Freyova 948/11, 190 00 Praha 9

Telefon: +420 225 279 403
+420 603 826 261

Fax: +420 284 686 464

e-mail: platforma@spc.cz

Zpravodaj je určen ke zvyšování povědomí podnikatelského sektoru o politice zahraniční rozvojové spolupráce v souvislosti s politikou proexportní za účelem rozšíření všech forem podpory podnikání a investičních projektů v rozvojových zemích. Je spolufinancován z prostředků MZV ČR.

Fungující ekonomická partnerství s těmito regiony by se měla projevit celkově zvýšenou přítomností českých podniků i nevládních organizací v Africe, což je logickým zájmem ČR. Současná podoba vztahů EU a zemí AKT je však již překonaná a spíše tuto ambici brzdí. K eventuální změně by mohlo dojít až po roce 2020, nicméně už nyní je potřeba ujasnit si priority v rámci jednotlivých členských zemí EU a následně hledat společný unijní kompromis. Včasná diskuse mezi českými vládními a nevládními organizacemi a privátním sektorem pomůže identifikovat a prosadit sektorové i projektové priority tak, abychom mohli přispět rozvojovému světu i sobě. Pražský seminář, který MZV ČR uspořádalo 14. 6., by měl na této cestě znamenat významný krok vpřed. ■

Ivan Jukl (MZV ČR)